

Filmen *Kryp på! Skalbaggar* berättar om skalbaggar i vår natur; hur de lever, ser ut och förökar sig.

Skalbaggar hör till leddjuren, närmare bestämt insekterna. De har en bakkropp, mellankropp och ett huvud. Och tre benpar. Alltså sex ben. Varje ben består av många delar. Och i ändan på foten, tarsen, finns det klor. Skalbaggar har i allmänhet två fasettögon. Flertalet av våra skalbaggar ser bra. Ju större fasettögon, desto bättre ser de. Sandjägarna har stora ögon.

Ibland kan det hända att man ser skalbaggar som nästan dansar i skogen. Vad är det frågan om? Det kan vara tordyglar som har hittat en hög med spillning. De känner doften på långt håll. Och springer snabbt till platsen. Tordyglarna äter spillningen och bygger oftast bo under den, en gång, där de lägger ägg. När äggen kläcks, har larverna föda som föräldrarna har sparat. Tordyglarna är alltså asätare. De äter döda svampar, djur och avföring. De behövs i en fungerande skog. Allting tas tillvara. Tordyveln är ett bra exempel på en skalbagge. Den har: 1) ett hårt yttre skelett som består av kitin 2) täckvingar som skyddar flygvingarna och 3) välutvecklade antenner som känner dofter.

Men, alla skalbaggar äter inte avföring och döda djur. Jordlöparna springer fast sina byten. De är otroligt snabba. Särskilt på kvällen och natten håller de igång. De flesta jordlöpare är alltså rovdjur. Men, vissa skalbaggar äter också växtföda. Pollen, nektar och till och med trä. Det finns nämligen skalbaggs-larver, som lever under barken på trädstammar. Barkborrarna gör långa synliga gångar. Till slut dör trädet av skadan de fått. Och barken lossnar.

Trägnagarna igen, kan förstöra veddelen genom att äta sig in i stammen. Det finns alltså olika typer av skalbaggar. Utseendet och levnadsvanorna varierar. Och vissa kan varna fåglar med sitt utseende att de inte skall äta dem. Nyckelpigans granna färg och de vita, falska ögonen ser man lätt. Om en fågel försöker äta nyckelpigan märker den snabbt hur illa den smakar. Så den fångar inte flera som ser liknande ut.

Skalbaggar behövs i naturen. De pollinerar växter och är föda åt många djur. Näbbmöss, igelkottar och mullvadar äter gärna skalbaggar. Skalbaggar finns i alla miljöer; från gårdsplaner till djupa skogar. I Finland finns cirka 3 700 skalbaggsarter, i Sverige 4 400 och i hela världen över 350 000.

SVAR TILL FRÅGORNA

1. Vilka delar består tordyvelns kropp av?

Huvud, mellankropp och bakkropp.

2. Vad finns i ändan på skalbaggens fot, tarsen?

Klor.

3. Vilka skalbaggar ser jättebra?

De som har stora fasettögon, såsom sandjägarna.

4. Vad äter en tordyvel?

Spillning, döda svampar och djur.

5. Var trivs barkborrarnas larver?

Under barken på träd.

forts.

6. Hur gör tordyveln för att larverna skall ha föda då äggen kläcks?

De söker upp en hög med spillning och bygger en gång under den. Sedan kan larverna börja äta av spillningen.

7. Vilken kroppsdel använder skalbaggar för att känna dofter?

De använder sina antenner.

8. På vilket sätt varnar nyckelpigan fåglar så att fåglarna inte skall äta upp dem?

Med sin granna färg.

9. Vilka skalbaggar springer snabbt?

Jordlöparna är snabba för de är rovdjur. De springer fast sina byten.

10. Vilken nytta gör skalbaggar?

De pollinerar växter och är föda åt många djur.